

9 מאי 2023
י"ח אייר תשפ"ג

[פסק דין משמעתי בעניינו של] – [ת.ז.]

1. בתאריך 24.4.2023 התקיים דיון בעניינו של הסטודנט [ת.ז.] [(להלן: "הסטודנט").
שופטים: פרופ' עוז גזית (אב בית הדין), פרופ' ישי ויסמן, שופט סטודנט ר.ע.ב.
יועצת משפטית לבית הדין: עו"ד ליאורה ארזי בן-חיים.
תובעת: פרופ"ח יסכה גולדפלד.
נילון: מר [   ], לווה ע"י מלווה בית הדין המשמעתי מטעם אגודת הסטודנטים מר עבדאלה ותד.
2. הנילון הנו סטודנט בפקולטה למדעי המחשב. בתאריך 19.2.2023 הוגשה נגדו קובלנה, ובתאריך 6.3.2023 הוגשה קובלנה מעודכנת, בה יוחסו לו העובדות הבאות:
הסטודנט היה רשום לקורס ביולוגיה 1 00134058, שניתן בסמסטר חורף תשפ"ג. במסגרת הקורס נערכו 5 מבדקים אישיים, שתוכננו להתקיים במהלך ההרצאה. המבדקים בנויים ממענה על מטלה במודל. המבדק הראשון נערך במהלך ההרצאה. עקב בעיות תקשורת שהתרחשו במהלך המבדק השני, המבדק בוטל. במקומו נערך מבדק שהתקיים באותה מתכונת, אולם במקום לבצע אותו במהלך ההרצאה בכיתה, ניתנה לסטודנטים האפשרות לענות עליו במהלך יום נקוב. המבדק השני החלופי התקיים ביום 11.12.2022 (להלן: "המבדק"), והורכב מארבע שאלות רב ברריות ("אמריקאיות") ושאלה אחת פתוחה. הזמן שהוקצב לענות על המבדק היה 7 דקות. הסטודנט ענה על המבדק בשעה 22:28. תשובתו לשאלה הפתוחה "כיצד מולקולות סינגל מעבירות מידע לתוך התא ללא צורך בכניסה ישירה של המולקולה לתא?", היתה: "על ידי כך שנקשר חלבונים לממברנת התא וכתוצאה מכך נוצר תגובות ביוכימיות". צוות הקורס קבע שמדובר בתשובה נכונה חלקית. ניסוח זהה (או זהה למעשה) נמצא בעוד 52 מבדקים (מתוך 329 המבדקים שהוגשו). התשובה "קשירת חלבונים אל ממברנת התא הגורמת לתגובות ביוכימיות" הועברה בשעה 15:10 בקבוצת הווטסאפ של הסטודנטים בקורס.
3. התביעה האשימה את הסטודנט בעבירות משמעת עפ"י הסעיפים שלהלן לתקנון המשמעת:
א. 4.1.1 "עשה, בהונאה או בדרך בלתי כשרה אחרת, מעשה על מנת לשפר ציון בבחינה, בוחן, עבודה, פרויקט, השתלמות מעשית או כל מטלה לימודית אחרת, או על מנת להשיג יתרון אקדמי, עבורו או עבור סטודנט אחר".
ב. 4.1.3 "העתיק מאחר, או איפשר ביודעין, לאחר, להעתיק ממנו בבוחן, בחינה, עבודה, פרויקט או בכל מטלה לימודית אחרת".
ג. 4.1.4 "סייע בדרך אחרת לסטודנט אחר או הסתייע באחר בעת בחינה או בוחן או בביצוע מטלה לימודית אחרת, שבה נדרש הסטודנט לעבודה עצמאית".
ד. 4.1.5 "קשר קשר או השתתף בקשר לביצוע או לניסיון לביצוע כל אחת מן הפעולות הנזכרות בסעיף זה".
4. בתאריך 24.4.2023 התקיים הדיון המשמעתי בנוכחות הצדדים.

5. במענה להקראת כתב הקובלנה השיב הסטודנט כי הוא כופר באשמה. לטענתו לא העתיק את התשובה שנשלחה בווטסאפ, ולא העתיק מאדם אחר, אלא הסתמך על הערות שכתב לעצמו על מצגת השיעור הרלוונטי במהלך השיעור, כפי שיפורט להלן.

טענות הצדדים:

התביעה:

6. התביעה הציגה בפני בית הדין צילומי מסך של תכתובת מתוך קבוצת הווטסאפ של הסטודנטים.ות בקורס. התכתובת כללה תשובות לשאלות הרב-ברירה במבדק, וכן תשובה לשאלה הפתוחה "כיצד מולקולות סיגנל מעבירות מידע לתוך התא ללא צורך בכניסה ישירה של המולקולה לתא?" (להלן: "השאלה הפתוחה"). התשובה שנשלחה בווטסאפ היתה: "קשירת חלבונים אל ממברנת התא הגורמת לתגובות ביוכימיות" (להלן: "התשובה בווטסאפ").
7. התביעה הציגה קובץ אקסל בו פורטו התשובות לשאלה הפתוחה, של 53 הסטודנטים.ות בקורס שנחשדו בהעתקה. תשובתו של הסטודנט היתה: "על ידי כך שנקשר חלבונים לממברנת התא וכתוצאה מכך נוצר תגובות ביוכימיות" (להלן: "תשובת הסטודנט").
8. התביעה ציינה כי מי ששלחה את התשובות בווטסאפ היתה סטודנטית בקורס, שלאחר הגשת התלונה התוודתה על כך; וכן כי מרבית הסטודנטים.ות החשודים.ות הודו בהעתקה וחתמו על הסדר טיעון. על פי סילבוס הקורס משקלם של חמשת המבדקים היה 10% מגן. העונש על פי הסדרי הטיעון היה 10% תקף (בתנאי שהסטודנט ישלים את חובות הקורס), והרחקה על תנאי לסמסטר במקרה של הרשעה חוזרת.
9. עדי התביעה היו המרצים בקורס, פרופ' עודד בז'ה ופרופ' אריאל קפלן (שהעידו בנפרד). המרצים העידו כי מדובר במבדקים אישיים, וכי המבדקים היו עם חומר פתוח. כאמור, בשל כשל בתקשורת במהלך המבדק השני, הוחלט לבטלו ולקיים מבדק חוזר שיהיה ניתן לבצעו במהלך 24 שעות. בעת הבדיקה, המתרגלת הבחינה בתשובות דומות עד כדי זהות לשאלה הפתוחה, אצל 53 נבחנים (להלן: "התשובה הזזה"). בין היתר, התשובה הזזה משכה את תשומת ליבה של המתרגלת, היות שלא היתה נכונה, וודאי לא מדויקת. מכיוון שהתשובה הזזה הכילה מספר רכיבים נכונים, החליט צוות הקורס לתת עליה ניקוד חלקי. במקביל, הוגשה התלונה בגין חשד להעתקה כנגד אותם 53 סטודנטים.ות.
10. התביעה הציגה את ההנחיות שפורסמו למבדק השני (שבוטל), בתאריך 6.12.2022. בהנחיות נכתב בין היתר: "המענה על המבדק הוא אישי. חשד להעתקה יעלה לוועדת משמעת" (ההדגשה במקור). התביעה הדגישה כי הסטודנט השתתף במבדק זה ולכן היה לו ברור שהמבדק הוא אישי. משפט זה לא הופיע בהנחיות למבדק השני החלופי. במענה לשאלת בית הדין מדוע זה לא נכתב, פרופ' בז'ה אמר שככל הנראה מדובר בטעות, שכן המבדק השני החלופי נכתב בחיפזון מה, עקב הכשל במבדק השני. כך או כך, טען פרופ' בז'ה, מאליו מובן שהמבדקים הם אישיים ולא קבוצתיים, כפי שהדבר מובן מאליו לגבי כל מבחן או בוחן בטכניון.
11. התביעה ציינה כי לאחר שנודע לסטודנטים על החשדות נגדם, הם שלחו לה בתאריך 9.1.2023 תגובה מרוכזת מטעמם (כולל שמות ומספרי תעודות זהות). בתגובה זו טענו בין היתר, כי "המשפט שנכתב על ידי הסטודנטים במבדק [כלומר התשובה הזזה] נמצא בסיכום של אחת ההרצאות שנכתבה על ידי סטודנטית. הסיכום הזה

נמצא אצל חלק מהסטודנטים שלומדים לקורס, לכן קיים חלק מהסטודנטים שנעזרו בחומר פתוח (הסיכום) שנמצא אצלם באיפד ולא נעזרו בשום בן אדם חיצוני". גם הסטודנט היה חתום על תגובה זו. אלא, שאותה סטודנטית (שהיא גם זו ששלחה את התשובה בווטסאפ במהלך המבדק), הבהירה לתובעת כי לא שלחה את הסיכום האמור לסטודנטים ולא העלתה אותו למאגר משותף. כך או כך, המשפט הרלוונטי שנכתב בסיכום, לא היה זהה לתשובה שנשלחה בווטסאפ, ואילו אצל מרבית הסטודנטים שהעתיקו, התשובה שכתבו במבדק היתה זהה לתשובה בווטסאפ (ולא למשפט שנכתב בסיכום).

ההגנה:

12. הסטודנט כפר באשמה וטען כי ענה על המבדק באופן עצמאי לחלוטין, ללא סיוע של אדם אחר ומבלי שנחשף לתשובות בווטסאפ. לטענתו, הסיכום של אותה סטודנטית לא היה ברשותו. על מנת לענות על השאלה הפתוחה נעזר בהערות שכתב באיי פד שלו על גבי מצגת השיעור, שכן המבדק היה עם חומר פתוח. הסטודנט הביא עמו דפים מודפסים של מצגת השיעור, הכוללים לכאורה הערות בכתב ידו על גבי חלק מהשקפים. על גבי השקף הרלוונטי נכתב בכתב יד: "מעברים מידע לתוך התא בלי כניסה -> זה קורה על ידי כך שנקשר חלבונים לממברנה שגורם לתגובות ביוכימיות". כאמור תשובתו במבדק היתה: "על ידי כך שנקשר חלבונים לממברנת התא וכתוצאה מכך נוצר תגובות ביוכימיות". התשובה בווטסאפ היתה: "קשירת חלבונים אל ממברנת התא הגורמת לתגובות ביוכימיות".

13. לבקשת בית הדין כתב על גבי אותו עמוד את המשפט פעם נוספת על מנת להראות שאכן מדובר בכתב ידו (התרשמנו שאכן מדובר בכתב ידו).

14. במענה לשאלת בית הדין מדוע לא הביא עמו את האיי פד כדי להראות את הקובץ המקורי, ענה "לא יודע". לשאלת בית הדין האם יש לו הוכחה שההערות על הדפים שהביא נכתבו לפני המבדק, ענה "אני אחפש".

15. הסטודנט טען כי פתח את הווטסאפ הקבוצתי של הקורס, אך לא שם לב שהתשובות למבדק נשלחו - "כשאתה פותח אתה מיד יורד למטה". בנוסף, הוא ענה על המבדק תוך 6 דקות ו- 38 שניות. אילו היה רואה את התשובות בווטסאפ היה עונה על המבדק לטענתו תוך דקה. עוד ציין, שהתשובה שלו לאחת משאלות הרב ברירה היתה שונה מהתשובה שנשלחה בווטסאפ. אילו היה מעתיק מהווטסאפ, היה בוחר לטענתו תשובה זהה.

16. הסטודנט ציין שהוא חוזר על הקורס על מנת לשפר ציון, שכן הציון הסופי שלו היה 63 והוא רוצה ציון מעל 90. לטענתו "המגן עוזר רק בנקודה, זה לא באמת משנה לי". בסופו של דבר לא ניגש לבחינה הסופית בקורס, לטענתו בגלל סמיכות למבחן בקורס אחר.

דיון והכרעה:

17. הסטודנט טען שבעת ניסוח התשובה לשאלה הפתוחה במבדק הסתמך/ נעזר בהערות שרשם באיי פד שלו על גבי מצגת השיעור. עם זאת, הוא לא הביא את האיי פד לדיון, ולא הצליח לסבר את אזונינו מדוע לא הביא אותו. כיצד אנחנו יכולים לדעת שההערות על גבי הדפים המודפסים שהביא לדיון, לא נכתבו יום לפני הדיון? ייתכן שבאמצעות האיי פד היה יכול להוכיח מתי נוצר הקובץ, מתי נערך לאחרונה, מתי הוריד את מצגת השיעור וכיו"ב. תמוה בעינינו שלא הביא עמו את הראיה המרכזית שלטענתו עומדת לרשותו.

18. יתרה מכך, הגרסה שהציג הסטודנט בדיון, אינה גרסתו המקורית. כאמור, בתחילה הוא חתם על התגובה המרוכזת של כלל הסטודנטים, שם נטען כי לכאורה נעזר בסיכום של אותה סטודנטית (כזכור, במהלך הדיון טען שסיכום זה כלל לא היה ברשותו).
19. מעבר לשינוי הגרסה, והצגת גרסה חדשה לראשונה במהלך הדיון – אילו המצגת עם הערותיו שלו היתה ברשותו בזמן אמת, מדוע לא שלח אותה לתובעת מיד עם היוודע לו על החשדות נגדו, כהוכחה לחפותו? גם בתכתובת מאוחרת יותר עם התובעת הוא לא העלה טענות אלה. מדוע חיכה עד לדיון כדי להציג את אותן הערות שלכאורה נעזר בהן, אשר עשויות לתמוך בחפותו?
20. הנוסח שכתב הסטודנט במבדק כתשובה לשאלה הפתוחה, אינו זהה לנוסח שנשלח בווטסאפ אך גם אינו זהה לנוסח שכתב לטענתו על גבי מצגת השיעור. נדמה כי הוא שילוב של שני הנוסחים. כך או כך, שלושת הנוסחים מאד מאד דומים. אילו היה מדובר בתשובה נכונה או מדויקת, היינו יכולים להניח לטובת הסטודנט שהוא חרוץ או שקדן ולכן ידע את התשובה. אך כפי שהסבירו עדי התביעה באריכות במהלך הדיון - מדובר בתשובה שאינה נכונה. תשובה שאינה נכונה, ודומה באופן לא סביר לתשובה הלא נכונה שנשלחה בווטסאפ הקבוצתי.
21. הסטודנט הודה שפתח את התכתובת בקבוצת הווטסאפ, אך לטענתו לא שם לב שהתשובות למבדק נשלחו. טענה זו אינה מהימנה לדעתנו.
22. לעמדתנו, הראיות שהציגה התביעה מובילות למסקנה כי מדובר בהעתקה, וכי הסטודנט לא פתר את המבדק באופן עצמאי. טענות ההגנה אינן אמינות לדעתנו והן לא עוררו אצלנו ספק סביר בדבר חפותו של הסטודנט. אנו סבורים כי גרסת הסטודנט אינה אמת.
23. נוכח כל האמור לעיל, **החלטנו פה אחד להרשיע את הסטודנט בעבירות משמעת לפי סעיפים 4.1.1, 4.1.3** ו- **4.1.4 לתקנון**. אנו מזכים את הסטודנט מעבירה לפי סעיף 4.1.5 לתקנון, שכן לא הוכחה בפנינו קשירת קשר.
24. בית הדין הודיע לצדדים במעמד הדיון את הכרעת הדין, ולאחר מכן בהסכמת הצדדים נשמעו טיעונים לעונש.

טיעונים לעונש:

התביעה:

25. התביעה ביקשה שבית הדין יגזור על הסטודנט את העונשים הבאים: ציון אפס בקורס, הרחקה בפועל לסמסטר אביב תשפ"ג, דחיית זכאות לתואר למשך 6 חודשים מיום הזכאות בפועל, והרחקה על תנאי לחמש שנים (בתוקף עד לסיום הלימודים בטכניון) במקרה של הרשעה נוספת בעבירה לפי סעיף 4.1 לתקנון, על כל תתי סעיפיו.
26. לסטודנט עבר משמעת מכביד. התביעה הציגה הסדר טיעון מיום 24.11.2020, במסגרתו הורשע הסטודנט בעבירות משמעת לפי סעיפים 4.1.1, 4.1.2, 4.1.3, 4.1.4, ו- 4.1.5, בגין העתקה בבחינה מקוונת (שיחה עם אדם אחר ופתיחת חלונות נוספים על המחשב). העונש שנגזר על הסטודנט היה ציון אפס בקורס והרחקה על תנאי לסמסטר במקרה של הרשעה נוספת לפי סעיף 4.1 לתקנון על כל תתי סעיפיו.
27. בהתייחס להרחקה, התביעה הדגישה שבמידה וגזר הדין לא יינתן תוך שבועיים ממועד הדיון, היא מבקשת שההרחקה תהיה בחורף תשפ"ד.

ההגנה:

28. הסטודנט עמד על כך שלא העתיק וביקש הפחתה בעונש שביקשה התובעת. לטענתו טיעוני התביעה חלשים. בנוסף, בהקלטת שיעור בקורס של שנה שעברה המרצה זלזל בהעתקה ואמר לאחד הסטודנטים "אם אתה מעתיק שים על השתק".
29. לדבריו הוא אף פעם לא מעתיק ותמיד יושב בכל מבחן בשורה ראשונה, שכן למד לקח מהרשעתו הקודמת. הוא לומד תואר תלת-שנתי, וממילא התואר התארך לו בשנה. יש לו 79 נק"ז ונותרו לו עוד 40. "לא עשיתי את ההונאה כדי לשפר ציון אני רוצה 90-95, המגן הזה לא עוזר לי גם אם יהיה לו בו מאה. הרחקה זה משהו מאוד חמור בשבילי כשאני קצת מאוחר בתואר וגם רוצה לסיים וההורים שלי רוצים לשלם לי את הלימוד וגם אחותי לומדת. במבחנים אני תמיד יושב ראשון כדי שלא יחשבו שאני מעתיק. באמת זה קרה, לא יודע, אני מבין אם אתם רוצים אפס בקורס, הרחקה על תנאי, אבל לא הרחקה בפועל. זה פסק דין חמור. אני מבקש באמת שמבחינת הלחץ שאני נכנס כל הזמן, אני רק חושב על זה. הודעה מבית הדין מוציאה אותי מהראש. אני הלכתי לרופאים שבוע שלם, יש לי לחץ דם, אני במעקב קרדיולוגי".
30. לאחר הדיון, הסטודנט שלח במייל מספר מסמכים: הפניות רפואיות מתאריך 24.3.2023 לבדיקות ארגומטריה ואקו דופלר לב, תוצאות בדיקות לחץ דם מתאריך 6.3.2023, ואישור שאחותו סטודנטית במכללת אורנים. בגוף המייל כתב כדלקמן: "הנני פונה לכבודכם בבקשה להתחשב במצבי מהסיבות האלו: אני סטודנט בסוף שנה רביעית בתואר מדמ"ח 3 שנתי (כבר באיחור בגלל שאני תמיד שואף לציונים גבוהים והרבה פעמים חוזר על קורסים רק כדי לשפר ציונים (ממוצע 84)). אני בן 22 במשפחה 5 נפשות ואחותי סטודנטית במכללת אורנים (מצורף אישור הלימודים) וההורים שלי הם שמשלמים עלינו. מאחר וקבלתי התלונה הרגשתי מאוד לא טוב ומאז כל הזמן אני מרגיש בכאבי ראש ובחזה, ואחרי בדיקות התברר שיש לי יתרת לחץ דם גבוה והתחלתי מאז לקחת תרופה באופן יומיומי (TRITACE 5mg) ואני במעקב אצל הקרדיולוג גם (מצורף מסמכים רפואיים). ולכן אני לא רוצה להתעקב יותר בתואר".

גזר הדין:

31. השיקולים המנחים לקביעת גזר הדין קבועים בסעיף 11.11 לתקנון.
32. הסטודנט ביצע מעשה הונאה במטרה להשיג ציון במרמה, שאינו משקף את ידיעותיו ואינו מגיע לו. צוות הקורס נתן בסטודנטים אמון, והסטודנט הפר אותו ונעזר באדם אחר כדי לפתור את המבדק. תקנון המשמעת לסטודנטים נפתח כדלקמן (ההדגשה אינה במקור):

"הלימודים בטכניון מבוססים על אמון בין המוסד לבין הלומדים בו. הסטודנטים מחויבים ליושרה אקדמית ולהתנהגות ההולמת את כבוד הטכניון, הסטודנטים, העובדים וחברי-הסגל האקדמי. מטרת תקנון זה היא להסדיר את הטיפול באותם מקרים החורגים מכללים אלה".

33. למרבה הצער, התנהלותו של הסטודנט מלמדת, כי לא למד לקח מהרשעתו הקודמת, ולא הפנים את הקוד האתי והמוסרי המצופה מסטודנט בטכניון, ששואף לקבל תעודת מהנדס. כמו כן, הוא בחר שלא להודות ולא לקחת אחריות על מעשיו.

34. לאחר ששמענו את טענות הצדדים ושקלנו את מכלול השיקולים, לרבות נסיבותיו האישיות – לימודיות, רפואיות,

כלכליות ומשפחתיות – של הסטודנט, החלטנו פה אחד להשית על הסטודנט את העונשים הבאים:

- א. ציון 0 בקורס ביולוגיה 1 00134058, סמסטר חורף תשפ"ג (לפי סעיף 12.4 לתקנון).
- ב. הרחקה בפועל מלימודים בטכניון לסמסטר אביב תשפ"ג (לפי סעיף 12.7 לתקנון).
- ג. דחיית זכאות לתואר ו/או תעודת גמר ו/או אישור סיום לימודים (לרבות גיליון ציונים), למשך 6 חודשים מיום הזכאות בפועל (לפי סעיף 12.15).
- ד. הרחקה על תנאי מלימודים בטכניון לחמש שנים, בתוקף עד לסיום הלימודים בטכניון, תופעל במקרה של הרשעה נוספת בעבירה לפי סעיף 4.1 לתקנון, על כל תתי סעיפיו (לפי סעיף 12.7).

מר ר.ע.ב.

פרופ' ישי ויסמן

פרופ' עוז גזית

ישי ויסמן